

INFORMACE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ č. 6/2019

Výběrová rešerše z Pedagogické bibliografické databáze. Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Dějepis není o rekapitulaci faktů, ale o interpretaci / Lenka Hanovská, Petr Sedlák -- cze

In: Speciál pro střední školy : příloha časopisu Řízení školy -- Roč. 2019, č. 3 (2019), s. 16-17.

Oddělení vzdělávání Ústavu pro studium totalitních režimů se zabývá výukou dějepisu od roku 2010. Přípravuje semináře, spolupracuje s didaktiky a historiky. S nimi vyvíjí výukové materiály pro výuku moderních dějin. Snaží se o inovativní pojetí výuky. Děti se snaží analyzovat a interpretovat fakta. Hodnotí je a srovnávají kriticky. Dochází k rozvoji historického myšlení (historické gramotnosti). Oblíbeným výukovým materiálem je aplikace HistoryLab nebo Dějepisné sešity.

dějepis ; dějiny dvacátého století ; vyučovací předmět ; výuka ; inovace ve vzdělávání ; vyučovací metoda ; učební pomůcka ; didaktika ; spolupráce ve výchově ; analýza ; interpretace ; myšlení ; gramotnost ; Ústav pro studium totalitních režimů ; Česko ; novodobé dějiny ; fakta ; historické myšlení ; historická gramotnost ; aplikace ; 2010-

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473215>

2.

Jsou čeští učitelé a učitelky vyhořelí? A proč? / Irena Smetáčková -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : odborný časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 --
Roč. 143, č. 3 (březen 2019) (2018/2019), s. 15-18.

Autorka informuje o výzkumu týmu Pedagogické fakulty UK a 1. lékařské fakulty UK, kde byla shromažďována data v rámci výzkumu Učitelské vyhoření - institucionální, vztahové a intrapsychické faktory. Výzkum zahrnoval dvě části: 1) míra vyhoření, self-efficacy, copingové strategie a další profesní a osobní charakteristiky vyučujících (on-line dotazníkového šetření se zúčastnilo 2394

vyučujících ze základních škol po celé České republice), 2) případové studie na 12 vybraných školách. V článku autorka shrnuje metodiku, výsledky výzkumu a doporučení pro vedení škol a zodpovědné instituce (MŠMT, ČŠI, NIDV).

základní škola ; učitel ; psychická zátěž ; syndrom vyhoření ; psychologie osobnosti ; psychologie práce ; výzkum ; výsledek výzkumu ; neúspěch v povolání ; sebedůvěra ; subjektivní pohoda ; stres ; přetěžování ; únava ; Česko

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473359>

3.

Lud'anův syn a realita českého školství : náš vzdělávací systém podporuje selekci dětí na základě sociálního statusu rodiny. I proto žijeme v rozvrácené společnosti / Bohumil Kartous -- cze

In: Lidové noviny : založeny 1893 - obnoveny 1988 -- ISSN 0862-5921 -- Roč. 32, č. 71 (25.III.) (2019), s. 11.

Autor článku rozvíjí na základě televizního seriálu Most úvahu o současném stavu české společnosti, především o napětí mezi romskou menšinou a většinovou společností a o sociální tenzi mezi elitou a nižšími společenskými vrstvami. Je přesvědčen, že český vzdělávací systém tuto tenzi programově podporuje; uvádí analýzy, které dokládají fakt, že v ČR existuje propastný rozdíl v dosaženém vzdělání v závislosti na sociálním statusu rodiny žáka. V tomto kontextu považuje autor článku rozhodnutí žáka učňovské školy složit rozdílové zkoušky a pokračovat ve studiu na gymnáziu, tak, jak to učinil jeden z protagonistů seriálu Most, za vzácnou výjimku.

televizní program ; společnost ; elita ; nižší vrstva ; vzdělávání ; společenská třída ; Romové ; gymnázium ; učňovská škola ; současnost ; sociální postavení ; rodina ; žák ; zkouška ; systém výchovy a vzdělávání ; školství ; analýza ; sociální diskriminace ; Most (televizní seriál) ; Česko ; Most ; rozdílová zkouška

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473483>

4.

Matematické úlohy na šachovnici / Lukáš Honzík, Šárka Pěchoučková -- cze -
- Obsahuje bibliografické odkazy: 7

In: Učitel matematiky -- ISSN 1210-9037 -- Roč. 27, č. 1 (110) (2019), s. 12-24.

Šachovnice může sloužit pro řešení nejrůznějších logických a matematických úloh, které mohou mít motivační potenciál pro žáky základních a středních škol. Zároveň je lze použít jako dobrý trénink pro rozvoj matematického a logického myšlení a také k procvičení algoritmizace. Uvedeno je několik úloh o pohybu figur po šachovnici nebo úlohy řešitelné Dirichletovým přihrádkovým principem.

základní škola ; střední škola ; výuka ; učební pomůcka ; hra ; matematika ;
matematická logika ; logické myšlení ; algoritmus ; řešení úloh ; desková hra ;
šachy ; matematické úlohy ; matematické myšlení

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473353>

5.

Mobilizace místo piety a smíření : nový ruský narativ českých dějin 20. století / Daniela Kolenovská -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Dějiny a současnost : kulturně historická revue -- ISSN 0418-5129 -- Roč. 41, č. 5 (2019), s. 24-28.

Po pádu komunismu řeší Rusko vnitřní i sousedské konflikty prostřednictvím armády. Patriotická výchova pomocí různých nástrojů. Výzva vlády k propojení vojenských jednotek se školami, heroizaci ruských bezpečnostních složek i válečných dějin. Nejvýraznější osobností ruských dějin 20. století zůstává Stalin. Ruští politici se učí nově zacházet s informacemi. Ruská interpretace české minulosti - Mnichovská dohoda (1938), tzv. bratrská pomoc Varšavské smlouvy (1968). Zmanipulovaná paměť očitých svědectví. Založení Ruského střediska vědy a kultury v Praze při ruském velvyslanectví - organizace májových průvodů v českých městech. Tzv. Pluk nesmrtelných - propaguje pouze ruské veterány 2. světové války. Jeho nový styl průvodů - rudé prapory jsou nahrazeny ruskými, dominuje svatojiřská stuha jako výraz podpory ruské vládě.

politická propaganda ; dějepis ; politika ve vztahu k mládeži ; vlastenecká
výchova ; vlastenectví ; dějiny dvacátého století ; historické hledisko ; válka ;

Rusko ; Československo ; Česko ; dezinformace ; druhá světová válka ; váleční veteráni ; Mnichovská dohoda ; okupace ; Varšavská smlouva

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473365>

6.

Možnosti použitia pojmových máp pri odhaľovaní nesprávneho chápania chemických pojmov na strednej škole = The Possibilities of Using Conceptual Maps for Detection of Incorrect Understanding of Chemical Terms at Secondary Schools / Anna Drozdíková, Marcela Nemcová -- slo --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 28, č. 2 (2019), s. 19-28.

Miskoncepce se u žáků velmi často vyskytují při výuce chemie. Tvrdí se, že příčinou je učebnicový přístup ve vzdělávání, kdy žáci podané informace chápou jako vědeckou pravdu, bez hlubšího pochopení podstatných konceptů chemie. Cílem autorského výzkumu bylo zjistit, zda se po zpřístupnění vybraného tématu změní struktura vědomostí žáků, a také, zda je prostřednictvím tvorby pojmových máp a následných rozhovorů s vybranými žáky možné identifikovat přetrvávající miskoncepce. Zjišťovány byly znalosti žáků střední školy na příkladu karboxylových kyselin (jejich vlastnosti, struktura, reakce, výskyt, použití). Výsledky jsou prezentovány pomocí schématu a tabulky.

chemie ; předběžné znalosti ; forma výuky ; koncepce ; pojem ; výzkum ; mentální mapa ; střední škola ; miskoncepce

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473344>

7.

Osobnosti spojené s historií Pedagogické knihovny J. A. Komenského /
Marcela Petrovičová -- cze

In: Čtenář : měsíčník pro práci s knihou -- ISSN 0011-2321 -- Roč. 71, č. 5 (2019), s. 169-170.

Představení několika osobností, které působily v Pedagogické knihovně J. A. Komenského v Praze (PK) v průběhu její stoleté existence nebo jsou s knihovnou úzce spjaty: zakladatele a prvního ředitele knihovny Jana Mauera, zakladatele sbírky české literatury pro mládež, která je součástí fondů PK, Václava Františka Suka, ředitele PK a spisovatele Karla Josefa Beneše, komenioložky a vysokoškolské pedagožky Dagmar Čapkové a zakladatelky ankety o nejoblíbenější dětskou knihu vydanou v uplynulém roce Suk - čteme všichni Ivany Hutařové.

pedagogická knihovna ; historické hledisko ; osobnost ; knihovník ; Mauer, Jan, ; Suk, Václav František, ; Beneš, Karel Josef, ; Čapková, Dagmar, ; Mauer, Jan, ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (Praha, Česko).

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473471>

8.

Pedagogika má probouzet vlohy : jakým způsobem umožňuje waldorfský plán individuální vývoj člověka / Tobias Richter ; [Překladatel] Jana Stránská - - cze

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. [21], č. 4 (2018), s. 25-28.

Vyučování ve waldorfských školách nemá za cíl připravit žáky na určitá povolání, ale učitel má za úkol probudit v žácích vlohy. Rudolf Steiner sestavil svůj vlastní učební plán. Učitel musí rozpoznat vlohy každého dítěte. Podle Steinera je důležitá didaktická tvořivost a dialog mezi učitelem a žákem, je proti dogmatickému a programovému přístupu. Samotný učební plán negarantuje dobré vyučování. Každý jednotlivý učitel má jak pro sebe, tak ve spolupráci s ostatními učiteli vyvíjet obsahy, témata i způsoby výuky.

waldorfská pedagogika ; škola ; učitel ; žák ; výchova ; vzdělávání ; cíl výchovy ; nadání ; učební plán ; pedagogické nadání ; didaktika ; tvořivost ; dialog ; dogmatismus ; individualita ; spolupráce ve výchově ; obsah výuky ; Steiner, Rudolf, ; Steiner, Rudolf, ; přístup ; téma ; způsob výuky

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473440>

9.

Společenství praxe rozvíjí informační gramotnost žáků / Pavlína Mazáčová -
- cze

In: Čtenář : měsíčník pro práci s knihou -- ISSN 0011-2321 -- Roč. 71, č. 3
(2019), s. 89-90.

<https://www.conebylovucebnici.cz>

Informační gramotnost jako priorita vzdělávání v 21. století. Partnerství škol a knihoven v projektu Co nebylo v učebnici - spolupráce knihoven a škol ve vzdělávání žáků 21. století. Projekt vznikl pod hlavičkou SKIP pod záštitou ministerstva školství. Jeho pilířem jsou spolupracující dvojice učících knihovníků a učitelů ze 14 měst a městeček napříč ČR. Mají za úkol vytvářet dobře využitelné vzdělávací programy, které rozvíjejí pozitivní vztah ke knihovně, knize, čtenářství, mediální gramotnost a digitální kompetence žáků od 1. ročníku ZŠ až po maturitu. V jaké fázi se nyní projektové aktivity nacházejí a jejich připravované programy.

informační gramotnost ; spolupráce ; škola ; knihovna ; učitel ; knihovník ;
společenství ; praxe ; projekt ; vzdělávací program ; Česko

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473214>

10.

Šikana na pracovišti : modely empirického odhadu výskytu a psychologických problémů viktimizace na vzorku pracujících v České republice / Panajotis Cakirpaloglu, Jan Šmahaj, Simona Dobešová

Cakirpaloglu, Martin Zielina, Ondřej Slavíček -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Československá psychologie : časopis pro psychologickou teorii a praxi -- ISSN 0009-062X -- Roč. 63, č. 2 (2019), s. 136-149.

Studie zaměřená na šikanu na pracovišti. Specifika a subjektivní vlastnosti pracoviště. Duševní stav obětí šikany. Vzorkem bylo přes 7 tisíc zaměstnanců v ČR ve věku 18 - 68 let. Závěry studie prokázaly, že se šikana na pracovišti

běžně vyskytuje. Byl zjištěn 7,79% výskyt skutečných obětí mobbingu. Analýza psychického stavu obětí potvrzuje výsledky zahraničních výzkumů o negativních psychických souvislostech mobbingu - psychické depresi, úzkostném očekávání, ale i v dalších oblastech, jako jsou činnost, impulzivnost, psychický nepokoj a sklíčenost. Zmíněny jsou využití typy dotazníků a programů měření.

šikanování ; pracoviště ; interpersonální vztahy ; psychická zátěž ; deprese ; úzkost ; dospělý ; zaměstnanec ; výzkum ; Česko ; mobbing ; oběť

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473181>

11.

Uvolnění z tělesné výchovy - jak z toho ven? Část 1 / Ondřej Ješina, Maxim Tomoszek -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele -- ISSN 1210-7689 -- Roč. 85, č. 1 (2019), s. 2-9.

V předloženém článku je řešena otázka uvolňování žáků základních i středních škol z hodin tělesné výchovy. Podmínky pro často bezdůvodné vyčlenění žáků z účasti na školní tělesné výchově (ochrana zdraví, zdravotní limity žáků, nedostatek sportovně-kompenzačních pomůcek, nedostatek kompetencí učitele) spoluvytváří vyhláška č. 391/2013 Sb., o zdravotní způsobilosti k tělesné výchově a sportu. Autoři článku poukazují na vnitřní setrvačnost systému a snaží se předloženými argumenty a názory tuto setrvačnost narušit. Upozorňují, že tělesná výchova je důležitá součást všeobecného vzdělání a předkládají právem upravené závazky státu související s tělesnou výchovou.

tělesná výchova ; základní škola ; střední škola ; obsah výchovy ; všeobecné vzdělání ; absence pro nemoc ; speciální vzdělávací potřeby ; pohybový rozvoj ; tělesný vývoj ; tělesné vlastnosti ; legislativa ; školská legislativa ; vyhláška ; názor ; uvolnění z výuky ; podpůrná diagnostika

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473323>

12.

V Komenského ulici / Zdeněk Jirků -- cze

In: Můžeš : noviny o svépomoci zdravotně postižených -- ISSN 1213-8908 --
Roč. 26, č. 10 (2018), s. 12-14.

Chráněné bydlení Diakonie Československé církve evangelické Terezín

Přiblížení života klientů zařízení Diakonie Československé církve evangelické v Komenského ulici v Terezíně, které poskytuje chráněné bydlení pro lidi s lehkým nebo středním mentálním postižením. Tito lidé sem často přišli z velkých sociálních ústavů, kde jim bylo poskytnuto základní zabezpečení a péče, ale chybělo jim tam soukromí a možnost samostatně zvládat běžné denní úkony. Zde se vytvářejí podmínky pro co nejvíce samostatný život klientů. Proti chráněnému bydlení má Diakonie sociálně terapeutické dílny pro klienty s mentálním postižením, v nichž se učí různým zručnostem i návykům použitelným v běžném životě. Podle pracovnice zařízení je život lidí s postižením poznamenán mnohdy přepečováváním, zatímco by potřebovali spíše podpořit v samostatnosti.

mentálně postižený ; byt ; pomoc ; péče ; samostatnost ; nácvik sebeobsluhy ;
pracovní terapie ; Československá církev evangelická ; chráněné bydlení

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473401>

13.

Váleční učitelé - hrdinové bez věnců a kytic / František Morkes -- cze

In: Týdeník školství -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 27, č. 11 (2019), s. 10.

Již první den protektorátu bylo vydáno nařízení o propuštění učitelů židovského původu. Postupem času se tlak nacistů na školství výrazně zvyšoval. Do škol byli dosazováni němečtí učitelé a základním úkolem škol mělo být vytváření pozitivního vztahu žáků k německé říši. Od roku 1940 byly změněny všechny učební plány. Současně docházelo k uzavírání českých středních škol a většina české mládeže byla vzdělávána pouze v obecných školách. V roce 1944 již nebyla zahájena výuka v maturitních třídách a žáci byli přiděleni k pomocným vojenským složkám. Během okupace bylo na pět tisíc učitelů odvečeno do koncentračních táborů.

dějiny školství ; dějiny dvacátého století ; učitel ; systém výchovy a vzdělávání ; historické hledisko ; fašismus ; válka ; propuštění ; propaganda ; obecná škola ; střední škola ; Protektorát Čechy a Morava (1939-1945) ; druhá světová válka ; Židé ; koncentrační tábor ; 1939-1945

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473425>

14.

Vědci vybudovali nejvýkonnější síť pro výzkum umělé inteligence -- cze

In: Učitelské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 -- Roč. 122, č. 17 (2019), s. 24.

České vysoké učení (ČVUT) v Praze založilo Výzkumné centrum informatiky neboli Research Center for Informatics (RCI). Byl vybudován počítačový klastr, díky kterému budou moci vědci provádět základní výzkum strojového učení, které je stěžejní pro umělou inteligenci. Cílem je zlepšit kvalitu výzkumu a spolupráci na mezinárodní úrovni. Centrum je financováno z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání v rámci Výzvy Excelentní výzkum MŠMT.

výzkum ; výzkumné středisko ; vědec ; informatika ; umělá inteligence ; mezinárodní spolupráce ; kvalita ; České vysoké učení technické v Praze ; Česko ; odborník ; strojové učení

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473583>

15.

Známkování stále vítězí : přestože řada odborníků považuje slovní hodnocení za smysluplnější, většina českých škol zatím známkuje / Petra Smítalová -- cze

In: Lidové noviny : založeny 1893 - obnoveny 1988 -- ISSN 0862-5921 -- Roč. 32, č. 24 (29.I.) (2019), s. 14.

Autorka článku se zamýšlí nad způsobem hodnocení školních výsledků na základních školách. Uvádí názory rodičů, učitelů, psychologů i odborníků z institucí pro vzdělávání. Ačkoliv se značná část odborníků přiklání k

prospěšnosti slovního hodnocení, většina českých škol se drží klasické stupnice klasifikace. Podle některých názorů je dětem bližší hodnocení známkou, které je pro ně jasnější. O zvoleném typu hodnocení rozhoduje sama škola ve spolupráci s rodiči. Klasické vysvědčení má často za následek vznik stresových situací, slovní hodnocení naopak nevede k vyhroceným scénám, jež se v některých rodinách v den vysvědčení odehrávají.

vysvědčení ; škola ; slovní hodnocení ; klasifikace ; dítě ; rodiče ; učitel ; psycholog ; vzdělávání ; názor ; spolupráce ; vztah rodiče-škola ; vztah rodiče-žák ; rodina ; stres ; základní škola

ABA012

<http://katalog.npmk.cz/documents/473185>